

Motion till riksdagen 2019/20:3138

av **Mathias Tegnér och Helene Hellmark Knutsson (båda S)**

Stärk Sveriges talangattraktion

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta en ”one-stop shop” för underlättande av högkvalificerad arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är en ledande nation med många framgångsrika bolag såsom Spotify, Skype, King, Mojang och Klarna. Av världens 260 så kallade ”enhörningsbolag” – privatägda företag som värderas till mer än en miljard dollar – så kommer hela sju från Sverige. Vi är näst bäst i världen på innovation enligt Global Innovation Index 2019. Nu gäller det att fortsätta attrahera och behålla kunskapsintensiva och högteknologiska företag i Sverige.

Den snabba jobbtillväxten inom kunskapsintensiva tjänster har gett ökade problem med kompetensbrist och svårigheter att rekrytera. Kompetensförsörjning är idag det största hindret för tillväxt och det påverkar var företagare väljer att lokalisera sin verksamhet. Över 40 procent av näringslivets arbetsgivare upplever brist på arbetskraft. Kompetensbristen är särskilt påtaglig inom teknik och it, där hela 62 procent av företagen uppger att arbetskraftsbrist är det största tillväxthindret. Spotify larmar om att det kommer saknas 70 000 programmerare i Sverige inom de närmaste fem åren. Konkurrensen är hård om att locka till sig spetskompetens från utlandet. Sverige har goda förutsättningar att attrahera kvalificerad arbetskraft, men enligt undersökningen The Global Competitiveness Report rankas Sverige långt efter jämförbara länder som Nederländerna, Tyskland och Kanada. Det är illavarslande för framtiden.

Sveriges kompetensattraktion påverkas negativt när media rapporterar om att högutbildade personer med spetskompetens tvingats lämna landet på grund av stelbenta regler i processen kring arbetstillstånd. Kompetensutvisningarna har under de senaste åren fått stor medial spridning, både nationellt och internationellt. Situationen har förbättrats något efter en rad prejudicerande domar, de s.k. Luciadomarna, som innebär

att Migrationsverket nu ska göra en helhetsbedömning av alla ärenden och skilja på misstag och missbruk från arbetsgivarnas sida. Risker för kompetensutvisningar har minskat men inte helt undanröjts. Migrationsverket har dessutom lyckats korta handläggningstiderna för arbetstillstånd, men det är fortsatt problem med utdragna processer vid förlängningar av arbetstillstånd. Det skapar en enorm stress och osäkerhet bland arbetstagare och arbetsgivare. Många företag upplever också att det tar lång tid för arbetsmigranter att komma i kontakt med myndigheter och andra institutioner som är viktiga för att kunna leva och bo i Sverige. Om Sverige ska vara en talangmagnet för kvalificerad arbetskraft så måste arbetskraftsinvandringen fungera mer smidigt än idag. Det kräver förenklade regler för arbets- och uppehållstillstånd, mer samordning och kortare processer.

Det finns mycket att lära av hur andra länder arbetar för att snabba på ansökningsprocessen vid arbetskraftsinvandring genom bland annat införande av startup-visum, "one-stop shop" eller en snabbfil för högkvalificerad arbetskraft. Nederländerna har exempelvis möjliggjort för företagare från länder utanför EU/EES att kunna söka ett ettårigt startup-visum för att starta en verksamhet i landet. Kanada och Australien har pilotprojekt där högkvalificerad arbetskraft inom yrken som bedöms ha arbetskraftsbrist får en snabbfil för att skynda på arbetstillståndsprocessen. Tyskland har byggt upp en portal med samlad information från regering, civilsamhälle och myndigheter i syfte att underlätta för arbetskraftsinvandring. Det finns många goda exempel att inspireras av.

Syftet med en one-stop shop, som finns i bland annat Nederländerna, är att samla myndigheter och andra relevanta aktörer, antingen i fysiskt format eller i form av en gemensam hemsida, för att erbjuda råd och stöd åt arbetsgivare och arbetsmigranter. Det minskar den administrativa bördan, då man som individ eller företag kan ta del av tjänster från olika aktörer via en gemensam ingång. I Nederländerna kan arbetsgivaren redan innan arbetstagaren kommit på plats initiera den officiella ansökningsprocessen genom att lämna in en enda blankett och sedan boka in ett besök med på ett samordnande "expatcenter" när arbetstagaren anländer. Då är alla dokument redan i ordning och efter besöket på centret kan personen direkt börja arbeta. Vid expatcentret kan man även få praktiskt hjälp under etableringen i det nya landet, exempelvis vid frågor kring barnomsorg, boende etc. Varje månad besöker cirka tusen arbetsmigranter centret i Amsterdam.

I Danmark finns International House Copenhagen som också erbjuder samlade tjänster kring mottagande av arbetskraftsinvandrare. I huset samarbetar fyra myndigheter med visionen att det bara ska ta en timme att bli en "köpenhammare".

En liknande lösning med en one-stop shop eller ett expatcenter bör övervägas i Sverige. Vägen in i Sverige skulle kunna effektiviseras med samordnad information och möjlighet att få hjälp av flera myndigheter vid samma tillfälle. Inom en one-stop shop skulle myndigheter som Skatteverket, Försäkringskassan och Migrationsverket kunna samlas tillsammans med andra relevanta aktörer såsom banker, försäkringsbolag eller bostadsförmedlare. Det skulle underlätta ansökningsprocessen och integrationen i det svenska samhället och förhoppningsvis bidra till att Sverige kan behålla och utveckla fler kunskapsintensiva företag.